

การขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนา
ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยธนบุรี

**Promoting the Professional Learning Community (PLC) Process to
Enhance Learning Management Competencies of Pre-service Teachers
at Thonburi University**

ธัญญพัทธ์ ศักดิ์บุญญารัตน์¹, มาริษา เทศปลื้ม², มนัส บุญประกอบ³, ลือศักดิ์ มาตรพรหม⁴

¹บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธนบุรี, tunyapat@thonburi-u.ac.th

²บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธนบุรี, marisa@thonburi-u.ac.th

³บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธนบุรี, manat@thonburi-u.ac.th

⁴บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธนบุรี, luesak@thonburi-u.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลของการใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู และ 2) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธี โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด จำนวน 238 คน ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครู ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึกกิจกรรม PLC และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และค่าคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาภายหลังการใช้กระบวนการ PLC มีพัฒนาการสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เพิ่มขึ้นจาก 0.35 เป็น 0.51 สัดส่วนของผู้ที่มีพัฒนาการระดับสูงและสูงมากเพิ่มขึ้น ขณะที่ระดับเริ่มต้นลดลงเหลือร้อยละ 0.00 และ 2) แนวทางการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาโดยใช้กระบวนการ PLC ได้แก่ การจัดระบบการสะท้อนคิดอย่างเป็นรูปธรรม การกำหนดเป้าหมายปัญหาผู้เรียนร่วมกันบนฐานข้อมูลจริง การสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ การใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีควบคู่กับการพัฒนาเครื่องมือประเมินที่เหมาะสม งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ช่วยส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งยังสะท้อนประเด็นสำคัญที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาและต่อยอดการส่งเสริมดังกล่าวในอนาคต

คำหลัก: กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, ความสามารถในการจัดการเรียนรู้

Abstract

This study aimed to: 1) examine the effects of the Professional Learning Community (PLC) process on the learning management competencies of pre-service teachers, and 2) explore guidelines for promoting the learning management competencies of pre-service teachers through the PLC process. A mixed-methods research design was employed. The study involved the entire population of 238 participants, including pre-service teachers, mentor teachers, and university supervisors. The research instruments consisted of a learning management competency assessment form, PLC activity records, and focus group discussion records. Quantitative data were analyzed using mean, standard deviation, percentage, and relative gain scores, while qualitative data were analyzed through content analysis.

The results revealed that: 1) the learning management competencies of pre-service teachers improved continuously after participating in the PLC process. The mean relative gain score increased from 0.35 to 0.51. The proportion of participants with high and very high levels of development increased, while the proportion at the initial level decreased to 0.00 percent; and 2) the guidelines for promoting students' learning management competencies through the PLC process included establishing systematic reflective practices, collaboratively identifying student learning problems based on empirical data, fostering a collaborative working culture, utilizing technology to support knowledge sharing, and developing best practices alongside appropriate assessment tools. The findings indicate that the Professional Learning Community (PLC) effectively enhances the learning management competencies of pre-service teachers. Furthermore, the study highlights key issues that can serve as guidelines for further development and future implementation of PLC-based professional learning initiatives.

Keywords: Professional Learning Community (PLC) Process, Learning Management Competencies

บทนำ

กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ได้รับการยอมรับว่าเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครู โดยมุ่งให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทำงานร่วมกันอย่างมีเป้าหมาย ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสะท้อนคิดต่อการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ เมื่อประยุกต์แนวคิด PLC ในการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู จะช่วยเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาวิชาชีพครูในลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา โดยสมาชิกในชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ ออกแบบ และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ ทำให้นักศึกษาได้รับข้อมูลย้อนกลับทั้งจากครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ในทิศทางที่สอดคล้องกัน กระบวนการดังกล่าวเอื้อต่อการเชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีกับการปฏิบัติจริงได้อย่างเป็นรูปธรรม และนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู (Huijboom et al., 2021; เรวณีย์ชัยเชาวรัตน์, 2558) การขับเคลื่อน PLC ให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องตั้งอยู่บนความเชื่อพื้นฐานร่วมกันที่มุ่งสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนควบคู่กับการกำหนดแนวคิดการดำเนินงานที่ชัดเจน เช่น การศึกษาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study) การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Action Research) หรือการวางแผนการทำงานด้วยแนวคิดวงจรบริหารคุณภาพ (PDCA) รวมถึงปัจจัยสนับสนุนเชิงระบบผ่านความร่วมมือระหว่างสถาบันผลิตครูและหน่วยงานที่ใช้ครู เพื่อหล่อหลอมสมรรถนะครูตามบทบาทและการปฏิบัติงานจริง (ทิพย์วิมล วังแก้วหิรัญ และคณะ, 2564)

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมา เช่น สุพรรณนิการ์ ชนะนิล และธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์ (2565) พบว่า แม้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) จะมีคุณประโยชน์ต่อการพัฒนาครู แต่การนำไปใช้ในบริบทสถานศึกษาจริงยังประสบข้อจำกัดหลายประการ โดยการดำเนินงาน PLC มักมุ่งเน้นการแก้ปัญหาผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ขณะที่ปัญหาที่ครูต้องการแก้ไขในทางปฏิบัติครอบคลุมมิติเชิงกระบวนการจัดการเรียนรู้และบริบทการทำงานอื่น ๆ นอกจากนี้ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจตามตำแหน่ง หน้าที่ และกระบวนการนิเทศและการสะท้อนผลการสอน ยังเป็นอุปสรรคต่อการสร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกันอย่างกัลยาณมิตร ส่งผลให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไม่เกิดขึ้นอย่างเต็มที่ ประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่า ครูยังขาดความชัดเจนในกระบวนการ PLC และยังไม่สามารถนำกระบวนการดังกล่าวไปใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการมีส่วนร่วมของครูในกระบวนการ PLC ยังอยู่ในระดับไม่มากนัก โดยการสร้าง PLC ที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องสอดคล้องกับบริบทและลักษณะเฉพาะของสถานศึกษาและครู มากกว่าการดำเนินนโยบายในลักษณะเดียวกันทั่วประเทศ (ทองพรรณ ปัญญาอุดมกุล, 2563; Sriklau & Ruengtrakul, 2022) ในทางตรงกันข้ามผลการศึกษาของ Dumandan and Paglinawan (2025) พบว่า การมีส่วนร่วมในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่เพิ่มมากขึ้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอน ซึ่งการส่งเสริมความร่วมมือและการเรียนรู้ร่วมกันเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง และ

นำไปสู่ผลลัพธ์ทางการศึกษาที่ดีขึ้น จากข้อค้นพบดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ยังมีช่องว่างในการวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู ถือเป็นประเด็นสำคัญที่ควรได้รับการศึกษาเพิ่มเติม

เมื่อพิจารณาในบริบทของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยธนบุรีพบว่า นักศึกษากลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เนื่องจากสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากหลากหลายสาขาวิชา รวมทั้งมีระยะเวลาการศึกษาและฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพครูตามหลักสูตรค่อนข้างจำกัด ส่งผลให้การพัฒนาความสามารถในการออกแบบและจัดการเรียนรู้อย่างไม่เป็นระบบเท่าที่ควร โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้กระบวนการสะท้อนผล และการพัฒนาการสอนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ของรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 ประจำปีการศึกษา 2567 พบว่า นักศึกษามีคะแนนผลการประเมิน CLO 4: ใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 73.13 และมีคะแนนสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการจัดการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 72.71 (หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู, 2568) สะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษายังมีช่องว่างในการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนรู้ และยังมีทักษะในการเรียนรู้ร่วมกันไม่เพียงพอที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์นิเทศก์จึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลการใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่มีต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการนิเทศการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

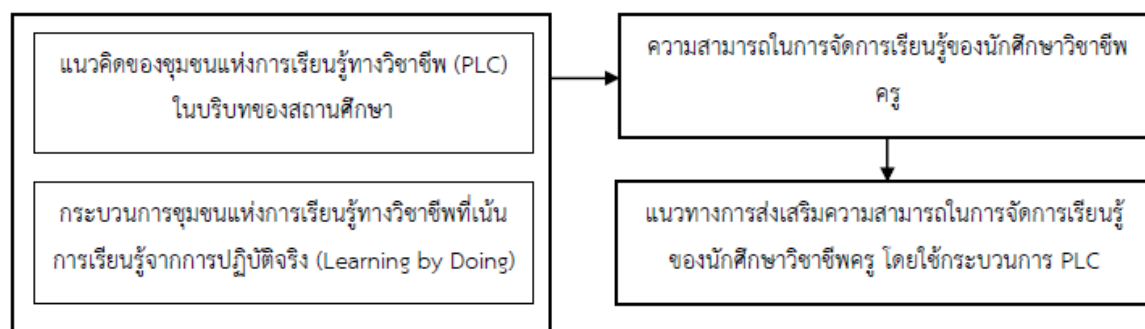
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับผลของกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงทางวิชาการในการพัฒนาหลักสูตรการผลิตครู
2. ได้แนวทางเชิงปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู ผ่านกระบวนการ PLC สำหรับประยุกต์ใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา

3. สถานศึกษาและสถาบันการผลิตครูสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายส่งเสริมการใช้กระบวนการ PLC เพื่อพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูและบุคลากรครูในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยตามแนวคิดและทฤษฎีของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ในบริบทของสถานศึกษามี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ร่วม 2) การมีทีมร่วมแรงร่วมใจ 3) การมีภาวะผู้นำร่วม 4) การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ 5) การมีชุมชนกัลยาณมิตร และ 6) การมีโครงสร้างแบบสนับสนุน (ทิพย์วิมล วังแก้วหิรัญ และคณะ, 2564) โดยนำองค์ประกอบดังกล่าวมาใช้เป็นกรอบในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ร่วมกันของนักศึกษาวิชาชีพครู ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ ผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Learning by Doing) อันประกอบด้วย การนิเทศการสอนแบบมีส่วนร่วม การสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้พร้อมการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเอื้อต่อการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง ตามแนวคิดของ DuFour et al. (2016) แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด PLC กระบวนการ Learning by Doing และผลลัพธ์ด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Explanatory Mixed Method Research) เริ่มจากการดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บข้อมูลด้วยแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ จากนั้นดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยใช้ กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

การวิจัยระยะนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ One-Group Time-Series Design เพื่อศึกษาพัฒนาการความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู ภายหลังจากเข้าร่วมกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

1. ขั้นตอนการวิจัย การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างพันธสัญญาและการเตรียมความพร้อมสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ผู้วิจัยดำเนินการเตรียมความพร้อมให้แก่นักศึกษาวิชาชีพครูร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ เพื่อวางรากฐานการนิเทศการสอนตามแนวคิด PLC โดยแบ่งแนวทางการดำเนินงานเป็น 3 ส่วนหลัก คือ

1. การสร้างความเข้าใจเชิงมนทัศน์ ผู้วิจัยจัดการปฐมนิเทศเพื่อชี้แจงแนวทางการนิเทศแนวใหม่ที่เปลี่ยนจากการติดตามเป็นการหนุนเสริมตามองค์ประกอบของ PLC ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ร่วม การมีทีมร่วมแรงร่วมใจ การมีภาวะผู้นำร่วม การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ การมีชุมชนกัลยาณมิตร และการมีโครงสร้างแบบสนับสนุน

2. การตกลงบทบาทและภารกิจของสมาชิกในกลุ่ม PLC โดยผู้วิจัยชี้แจงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน เพื่อลดความคาดเคลื่อนในการปฏิบัติ โดยนักศึกษาวิชาชีพครูทำหน้าที่นำเสนอประเด็นปัญหาและรับการนิเทศ ขณะที่ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ทำหน้าที่ร่วมสังเกตการสอนให้ข้อเสนอแนะ และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา

3. การกำหนดบรรทัดฐานและโครงสร้างการสื่อสารของกลุ่ม โดยผู้วิจัยร่วมกับสมาชิกกลุ่มกำหนดบรรทัดฐานการทำงานของกลุ่ม เช่น การรับฟังความคิดเห็นแบบเปิดกว้าง และการรักษาความลับของข้อมูลในการอภิปราย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการ PLC และการประเมินผล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมตามกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ภายหลังจากปฐมนิเทศในสัปดาห์ที่ 1 โดยเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Learning by Doing) ผ่านกระบวนการนิเทศการสอนแบบมีส่วนร่วม การสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้พร้อมการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ ระหว่างนักศึกษาวิชาชีพครู ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ พร้อมทั้งดำเนินการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู จำนวน 3 ครั้ง คือ สัปดาห์ที่ 4 (ครั้งที่ 1) สัปดาห์ที่ 8 (ครั้งที่ 2) และสัปดาห์ที่ 12 (ครั้งที่ 3)

2. ประชากร คือ นักศึกษาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 2 หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยธนบุรี ที่เข้ารับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาตามกระบวนการ PLC ภาคเรียนที่ 1/2568 จำนวน 113 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู ระหว่างการสังเกตการสอนจำนวน 3 ครั้ง ตามช่วงเวลาที่กำหนด โดยครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์เป็นผู้ประเมิน ซึ่งใช้แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ร้อยละ (Percentage) และค่าคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ (Relative Gain Score: RG) โดยเปรียบเทียบระหว่างครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 2 และครั้งที่ 2 กับครั้งที่ 3 พร้อมแปลความหมายตามเกณฑ์ของ ศิริชัย กาญจนวาสี (2552) ดังนี้

คะแนนน้อยกว่า 0	หมายถึง	ระดับพัฒนาการลดลง
คะแนนเท่ากับ 0	หมายถึง	ไม่มีพัฒนาการ
คะแนน 0.01-0.25	หมายถึง	ระดับเริ่มต้น
คะแนน 0.26-0.50	หมายถึง	ระดับกลาง
คะแนน 0.51-0.75	หมายถึง	ระดับสูง
คะแนน 0.76-1.00	หมายถึง	ระดับสูงมาก

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

การวิจัยระยะนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงานตามกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และสังเคราะห์แนวทางการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู

1. ขั้นตอนการวิจัย การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การสนทนาสะท้อนคิด

ผู้วิจัยดำเนินการในสัปดาห์ที่ 13 โดยจัดการสนทนาสะท้อนคิดร่วมกับนักศึกษาวิชาชีพครู ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ แบ่งตามกลุ่มนิเทศการสอน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสะท้อนผลการดำเนินงานตามกระบวนการ PLC ใน 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน 2) พัฒนาการด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา 3) ปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคของการดำเนินกระบวนการ PLC และ 4) ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการ PLC เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การสนทนากลุ่มเพื่อสังเคราะห์แนวทางการส่งเสริม

ผู้วิจัยดำเนินการในสัปดาห์ที่ 14 โดยจัดการสนทนากลุ่มกับอาจารย์นิเทศก์ในฐานะผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อนำผลการสะท้อนคิดจากขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์ร่วมกับผลการวิจัยเชิงปริมาณในระยะที่ 1 สำหรับใช้สังเคราะห์เป็นแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยใช้กระบวนการ PLC

2. กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย 1) นักศึกษาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 2 หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยธนบุรี จำนวน 113 คน ซึ่งเป็นผู้เข้ารับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาตามกระบวนการ PLC 2) ครูพี่เลี้ยง จำนวน 113 คน เป็นครูประจำการในสถานศึกษาที่นักศึกษาเข้ารับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และ 3) อาจารย์นิเทศก์ จำนวน 12 คน เป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบการนิเทศการสอนของนักศึกษา โดยดำเนินการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในระยะที่ 1 รวมทั้งสิ้น 238 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบบันทึกการเรียนรู้ (Logbook) ใช้สำหรับบันทึกข้อมูลจากการสะท้อนผลการดำเนินงานของผู้เข้าร่วมการสนทนา และ 2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ซึ่งผ่านการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้สำหรับบันทึกข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนาสะท้อนคิดและการสนทนากลุ่ม โดยบันทึกและถอดความข้อมูลจากการอภิปรายอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลจากการบันทึกการเรียนรู้ (Logbook) ของผู้เข้าร่วมการวิจัย เพื่อสังเคราะห์แนวทางการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยใช้กระบวนการ PLC

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสนทนากลุ่มนำมาถอดความและวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการจัดหมวดหมู่ประเด็น สังเคราะห์สาระสำคัญ และสร้างข้อสรุปเชิงสังเคราะห์แนวทาง ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) โดยเปรียบเทียบความสอดคล้องของข้อมูลจากกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกันและแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้เป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ผลของการใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู แสดงดังตาราง 1-2

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู หลังการใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (N = 113)

ระดับพัฒนาการ	ช่วงคะแนน	ช่วงที่ 1 (ครั้งที่ 1-2)	ช่วงที่ 2 (ครั้งที่ 2-3)
		จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ลดลง	< 0	0 (0.00%)	0 (0.00%)
ไม่มีพัฒนาการ	= 0	0 (0.00%)	0 (0.00%)
เริ่มต้น	0.01-0.25	5 (4.43%)	0 (0.00%)
กลาง	0.26-0.50	97 (85.84%)	45 (39.82%)
สูง	0.51-0.75	11 (9.73%)	65 (57.52%)
สูงมาก	0.76-1.00	0 (0.00%)	3 (2.66%)
รวม		113 (100%)	113 (100%)

จากตาราง 1 ผลการวิเคราะห์คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู ภายหลังจากใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) พบว่า ในช่วงที่ 1 (ครั้งที่ 1-2) นักศึกษาส่วนใหญ่มีพัฒนาการอยู่ในระดับกลาง จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 85.84 รองลงมาคือ ระดับสูง จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 9.73 และระดับเริ่มต้น จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.43 โดยไม่พบนักศึกษาที่มีพัฒนาการลดลงหรือไม่มีพัฒนาการ ขณะที่ในช่วงที่ 2 (ครั้งที่ 2-3) พบการขยับตัวของพัฒนาการอย่างเห็นได้ชัด โดยนักศึกษาส่วนใหญ่มีพัฒนาการอยู่ในระดับสูง จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 57.52 รองลงมาคือ ระดับกลาง จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 39.82 และระดับสูงมาก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.66 โดยไม่พบนักศึกษาที่มีพัฒนาการลดลง ไม่มีพัฒนาการ และระดับเริ่มต้น ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในภาพรวมโดยเปรียบเทียบระหว่างทั้งสองช่วง พบว่า ระดับพัฒนาการของนักศึกษามีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งสัดส่วนของนักศึกษาที่อยู่ในระดับสูงและระดับสูงมากเพิ่มขึ้นในช่วงที่ 2 ขณะที่ระดับเริ่มต้นลดลงเหลือร้อยละ 0.00 แสดงให้เห็นว่าการใช้กระบวนการ PLC ส่งผลให้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครูมีพัฒนาการสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู หลังการใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยรวม (N = 113)

รายการ	ช่วงที่ 1 (ครั้งที่ 1-2)	ช่วงที่ 2 (ครั้งที่ 2-3)
ค่าเฉลี่ย	0.35	0.51
ระดับพัฒนาการ	กลาง	สูง

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยรวม ภายหลังจากใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) พบว่า ในช่วงที่ 1 (ครั้งที่ 1-2) มีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เท่ากับ 0.35 มีพัฒนาการอยู่ในระดับกลาง และในช่วงที่ 2 (ครั้งที่ 2-3) มีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เท่ากับ 0.51 มีพัฒนาการอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้ เมื่อทำการเปรียบเทียบระหว่างทั้งสองช่วง พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เพิ่มขึ้นจาก 0.35 เป็น 0.51 ซึ่งเป็นไปในทิศทางที่สูงขึ้น แสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีพัฒนาการด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องภายหลังจากเข้าร่วมกระบวนการ PLC

2. สรุปแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ แสดงดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการสังเคราะห์แนวทางการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ประเด็นการสะท้อนคิด	ข้อค้นพบเชิงสังเคราะห์	แนวทางการส่งเสริมที่สังเคราะห์ได้
1. ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน	- นักเรียน มีพัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ภายหลังจากปรับแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อมูลสะท้อนคิด	- จัดระบบการสะท้อนคิดอย่างสม่ำเสมอ และกำหนดกลไกการนำผลการสะท้อนคิดไปปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ในคาบถัดไป อย่างเป็นรูปธรรม
2. พัฒนาการด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา	- นักศึกษามีความสามารถในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ปัญหาผู้เรียน และปรับกลยุทธ์การสอนได้อย่างต่อเนื่องบนฐานของทีม PLC	- กำหนดประเด็นปัญหาของผู้เรียน เป็นเป้าหมายร่วมกันของทีม และใช้ข้อมูลจากการสะท้อนคิดเป็นฐานในการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูด้านการจัดการเรียนรู้
3. ปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคของการดำเนินกระบวนการ PLC	- ความไว้วางใจ การสนับสนุนด้านเวลา และความเข้าใจในกระบวนการ PLC จากผู้บริหารและครูพี่เลี้ยง เป็นเงื่อนไขสำคัญต่อความต่อเนื่องของการพัฒนา	- สร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมมือ ร่วมใจ (Collaborative Culture) และการกำหนดโครงสร้างเวลาที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อย่างเป็นรูปธรรม
3.1 ปัจจัยสนับสนุน	- ภาระงานเอกสารและข้อจำกัดด้านเวลาส่งผลกระทบต่อคุณภาพและความต่อเนื่องของการสะท้อนคิด	- ปรับรูปแบบการบันทึกสะท้อนคิด ให้กระชับ สร้างชุมชนครูออนไลน์ และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการบันทึก วิเคราะห์ และ
3.2 อุปสรรค		

ประเด็นการสะท้อนคิด	ข้อค้นพบเชิงสังเคราะห์	แนวทางการส่งเสริมที่สังเคราะห์ได้ แลกเปลี่ยนข้อมูล
4. ข้อเสนอแนะในการพัฒนา กระบวนการ PLC เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการจัดการเรียนรู้	- ควรมีการรวบรวมแนวปฏิบัติที่ดี และพัฒนาเครื่องมือประเมิน ระหว่างเรียนที่หลากหลาย	- พัฒนาค้างแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) และเครื่องมือประเมิน ที่สอดคล้องกับบริบท เพื่อยกระดับ คุณภาพการจัดการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัย สามารถสรุปผลในรูปแบบการสังเคราะห์กลไกการดำเนินงานของ
 กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่เกิดขึ้นจริงในภาคสนาม พบว่า กระบวนการ PLC
 ทำหน้าที่เป็นกลไกเชิงระบบในการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครูอย่าง
 ต่อเนื่อง โดยมีหลักฐานเชิงประจักษ์ คือ ค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เพิ่มขึ้นจาก 0.35 (ระดับกลาง)
 ในช่วงแรก เป็น 0.51 (ระดับสูง) ในช่วงที่สอง ขณะที่ระดับเริ่มต้นลดลงเหลือร้อยละ 0.00 ซึ่งแสดงให้เห็น
 ถึงความสอดคล้องระหว่างสถิติโดยรวมและการขยับตัวของสัดส่วนนักศึกษารายบุคคลที่ก้าวข้ามจาก
 พัฒนาการระดับกลางไปสู่ระดับสูงได้อย่างชัดเจน แม้ในช่วงที่สองจะเป็นการพัฒนาบนฐานคะแนนที่สูงขึ้น
 กว่าเดิม แต่กระบวนการ PLC ยังคงสามารถส่งผลให้เกิดการพัฒนาในระดับสูงได้อย่างต่อเนื่อง สำหรับ
 แนวทางการส่งเสริมความสามารถดังกล่าว ได้แก่ การจัดระบบการสะท้อนคิดอย่างเป็นรูปธรรม การกำหนด
 เป้าหมายปัญหาผู้เรียนร่วมกันบนฐานข้อมูลจริง การสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ การใช้
 เทคโนโลยีสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีควบคู่กับการพัฒนาเครื่องมือ
 ประเมินที่เหมาะสม เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้อย่างยั่งยืน ดังแสดงในภาพ 2

ภาพ 2 แสดงผลการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการ PLC ต่อการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของ
 นักศึกษาวิชาชีพครู และแนวทางการส่งเสริมที่สังเคราะห์ได้

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครูมีการยกระดับขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาการทดลองใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โดยสะท้อนจากค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ที่เพิ่มขึ้นจากระดับกลางในช่วงแรกไปสู่ระดับสูงในช่วงถัดมา ควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนนักศึกษาที่สามารถยกระดับความสามารถไปสู่ระดับสูงและสูงมากเพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกัน กลุ่มนักศึกษาที่มีพัฒนาการในระดับเริ่มต้นลดลงจนไม่ปรากฏในช่วงท้ายของการทดลอง ผลดังกล่าวสะท้อนถึงลักษณะการพัฒนาที่เป็นแบบก้าวหน้าและต่อเนื่อง ซึ่งแสดงถึงประสิทธิผลของการใช้กระบวนการ PLC ในบริบทของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การพัฒนาที่เกิดขึ้นดังกล่าวสามารถอธิบายได้จากลักษณะของกระบวนการ PLC ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งได้ดำเนินการในรูปแบบวงจร (Cycle) และมีการสะท้อนคิด (Reflection) อย่างเป็นระบบทุกระยะเวลา ส่งผลให้นักศึกษาได้ทบทวนผลการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์จุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนา และนำผลการสะท้อนคิดไปปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ DuFour et al. (2016) ที่มีมุมมองว่า PLC เป็นกระบวนการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Ongoing process) เน้นการทำงานร่วมกัน การใช้ข้อมูลจริงเป็นฐานในการตัดสินใจ และการมุ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ PLC จึงเป็นกระบวนการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทางวิชาชีพผ่านการสะท้อนคิดและการปรับปรุงการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสามารถอธิบายผ่านแนวคิดเรื่อง พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development: ZPD) ของ Vygotsky (1978 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ บวรวัฒนเศรษฐ์, 2559) ที่ระบุว่า การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสมจากบุคคลที่มีประสบการณ์หรือความเชี่ยวชาญมากกว่า (More Knowledgeable Others: MKO) ดังนั้น กระบวนการ PLC จึงทำหน้าที่เสมือนกลไกการจัดระบบช่วยเหลือ (Scaffolding) ผ่านการสะท้อนคิด (Reflection) และการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) อย่างทันท่วงทีจากครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ส่งผลให้นักศึกษาสามารถยกระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้จากระดับกลางไปสู่ระดับสูง และช่วยให้นักศึกษาที่มีความสามารถในระดับเริ่มต้นสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเป็นรูปธรรม

แม้ว่า ผลการประเมินในช่วงที่สองจะแสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาอยู่ในระดับสูงแล้ว แต่การที่นักศึกษายังคงสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องในช่วงถัดมา สะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการ PLC ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการยกระดับความสามารถในระยะสั้น หากแต่ช่วยสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อความไว้วางใจ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการทดลองปรับใช้กลยุทธ์การสอนใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กรัณย์พล วิวรธรรมคง และคณะ (2568) ที่พบว่า การใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสามารถส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาได้ในระดับสูง (76.63 %) เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ Hammond et al. (2017) และ สมชาย อุสุวรรณ และคณะ (2566) ที่ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาวิชาชีพครูที่มีลักษณะต่อเนื่อง เน้นการมีส่วนร่วม และเชื่อมโยง

กับบริบทการปฏิบัติงานจริงนั้น มีผลต่อการพัฒนาสมรรถนะของครูอย่างมีนัยสำคัญและนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ อันส่งผลให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า แนวทางการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ประกอบด้วย การจัดระบบการสะท้อนคิดอย่างเป็นรูปธรรม การกำหนดเป้าหมายปัญหาผู้เรียนร่วมกันบนฐานข้อมูลจริง การสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ การใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีควบคู่กับการพัฒนาเครื่องมือประเมินที่เหมาะสม ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าความสำเร็จในการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาไม่ได้เกิดจากองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง หากแต่เป็นผลจากการบูรณาการองค์ประกอบเชิงระบบเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสะท้อนคิดอย่างเป็นรูปธรรมบนฐานข้อมูลจริง ซึ่งช่วยให้นักศึกษาสามารถระบุปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ และปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ได้อย่างตรงจุด สอดคล้องกับแนวคิดของ Fullan (2007) ที่ชี้ให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงในระดับปฏิบัติจะเกิดขึ้นได้อย่างมีความหมายต่อเมื่อผู้ปฏิบัติเข้าใจและมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาจากบริบทการทำงานจริงของตนเอง ทั้งนี้ การสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ (Collaborative Culture) เป็นปัจจัยพื้นฐานที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนาการสอนอย่างเปิดกว้าง และขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Little (1990) ที่พบว่า การทำงานร่วมกันในลักษณะเชิงกลุ่มเล็ก (Joint Work) ที่ครูร่วมวางแผน ปฏิบัติ และสะท้อนผลการสอนร่วมกันนั้น มีผลต่อการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้นั้นมากกว่าการปฏิสัมพันธ์เชิงวิชาชีพแบบผิวเผิน ขณะเดียวกันงานวิจัยหลายเรื่องสะท้อนว่า การใช้เทคโนโลยีเป็นพื้นที่กลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยให้ครูสามารถแบ่งปันแนวปฏิบัติ ทรัพยากร และรับข้อมูลย้อนกลับได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งช่วยลดข้อจำกัดด้านเวลา และสถานที่ (Trust et al., 2016; Lantz-Andersson et al., 2018) แนวทางเหล่านี้จึงสามารถใช้เป็นกรอบเชิงปฏิบัติสำหรับการพัฒนากระบวนการ PLC ในการผลิตครูในอนาคตได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู สถาบันการผลิตครูและหน่วยงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรนำกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ไปใช้เป็นกลไกหลักในการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยออกแบบกิจกรรมให้ครอบคลุมการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การปฏิบัติจัดการเรียนรู้ และการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีพัฒนาการด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีการขยายระดับพัฒนาการจากระดับกลางไปสู่ระดับสูงอย่างชัดเจน

2. การจัดระบบการสะท้อนคิดบนฐานข้อมูลจริง ควรจัดให้มีระบบการสะท้อนคิดที่เป็นรูปธรรม และสม่ำเสมอ โดยใช้ข้อมูลจากผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นฐานในการวิเคราะห์ปัญหาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ในคาบถัดไป ทั้งนี้ ควรบูรณาการกระบวนการสะท้อนคิดดังกล่าวไว้ในการจัดการเรียนสอน และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยอาศัยความร่วมมือจากอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง ผู้บริหารของสถานศึกษาฝึกประสบการณ์ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การสะท้อนคิดบนฐานข้อมูลจริงช่วยให้นักศึกษาสามารถระบุปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ และปรับกลยุทธ์การสอนได้อย่างตรงจุด ส่งผลให้คุณภาพการจัดการเรียนรู้มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง

3. การใช้เทคโนโลยีสนับสนุนกระบวนการ PLC ควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเป็นพื้นที่กลางในการบันทึก วิเคราะห์ และแลกเปลี่ยนผลการสะท้อนคิด เพื่อช่วยลดข้อจำกัดด้านเวลาและภาระงานเอกสาร ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญของการดำเนินกระบวนการ PLC ทั้งนี้ การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในรูปแบบออนไลน์หรือแบบผสมผสาน (Blended PLC) จะช่วยเพิ่มความต่อเนื่องและประสิทธิภาพของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีเป็นพื้นที่กลางเอื้อต่อการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง การแบ่งปันแนวปฏิบัติ และการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างทันท่วงที

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยติดตามระยะยาว เพื่อศึกษาความคงอยู่ของพัฒนาการด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครูภายหลังสิ้นสุดกระบวนการ PLC รวมถึงผลกระทบต่อกระบวนการปฏิบัติการสอนเมื่อสำเร็จการศึกษาและเข้าสู่วิชาชีพครูอย่างเต็มรูปแบบ

2. ควรศึกษาปัจจัยเชิงบริบทที่ส่งผลต่อการใช้กระบวนการ PLC ของนักศึกษาวิชาชีพครู เช่น ภาระงานในฐานะครูประจำการ วัฒนธรรมโรงเรียน และนโยบายการสนับสนุนของผู้บริหาร เพื่อให้ทราบถึงเงื่อนไขที่ทำให้ประสิทธิผลของกระบวนการ PLC มีความแตกต่างกันตามบริบทโรงเรียนที่นักศึกษาสังกัด

3. ควรมีการวิจัยเชิงเปรียบเทียบรูปแบบกระบวนการ PLC หรือรูปแบบการสะท้อนคิดที่แตกต่างกัน เพื่อวิเคราะห์ว่ากลไกใดส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

ภรณ์ยพล วิวรรณมงคล, ภัสยภร เลาสวัสดิกุล, และปณณพัฒน์ อภินัฐคุณากร. (2568). การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการจัดการศึกษาด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมความสามารถการเป็นครูพี่เลี้ยงและการจัดการเรียนในชั้นเรียนของนักศึกษาครู. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 9(2), 1009-1025. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jeir/article/view/281560>.

- ชัยวัฒน์ บวรวัฒนเศรษฐ์. (2559). ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเสริมต่อการเรียนรู้.
วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์. 3(2), 154-179. https://so05.tci-thaijo.org/index.php/Praewa-ksu_Journal/article/download/89641/70498/219910.
- ทิพย์วิมล วังแก้วหิรัญ, ปริญญา มีสุข, และอังค์วรา วงษ์รักษา. (2564). กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในประเทศไทยและต่างประเทศ. *วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ*, 8(1), 180-198. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/suedu_journal/article/view/166541/160708.
- ทองพรรณ ปัญญาอุดมกุล. (2563). แนวทางการพัฒนาการใช้กระบวนการ PLC (Professional Learning Community) เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนาอ้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2. *คุรุสภาวิทยากร*, 1(1), 43-52. <https://ph02.tci-thaijo.org/index.php/withayajamjournal/article/view/240048>.
- เรวณี ชัยเขาวรัตน์. (2558). กระบวนการเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ: การวิจัยกรณีศึกษา. [ครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. คลังปัญญาจุฬาฯ. <https://doi.org/10.58837/CHULA.THE.2015.227>.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมชาย อยู่สุวรรณ, กฤษดา ผ่องพิทยา, และสมชาย เทพแสดง. (2566). การพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC). *วารสารร่วมพฤษภูมิ มหาวิทยาลัยเกริก*, 41(3), 150-168. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/romphruekj/article/view/260728/180348>.
- สุพรรณิการ์ ชนะนิล, และธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์. (2565). PLC ดิจิทัลหรือกับการพัฒนาการศึกษาไทย. *Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University*, 14(1), 68–81. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/irdssru/article/view/253188>.
- หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยธนบุรี. (2568). *รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีการศึกษา 2567*.
- Darling-Hammond, L., Hyster, M. E., & Gardner, M. (2017). *Effective teacher professional development*. Learning Policy Institute.
- Dumandan, F., & Paglinawan, J. L. (2025). The relationship of professional learning communities' (PLC) engagement towards teachers' competence. *International Journal of Research*

- and Innovation in Applied Science (IJRIAS)*, 10(5), 1084-1092. <https://doi.org/10.51584/IJRIAS.2025.100500046>.
- DuFour, R., DuFour, R., Eaker, R., & Many, T. (2016). *Learning by doing: A handbook for professional learning communities at work*. (3rd ed.). Solution Tree Press.
- Fullan, M. (2007). *The new meaning of educational change*. (4th ed.). Teachers College Press.
- Huijboom, F., Van Meeuwen, P., Rusman, E., & Vermeulen, M. (2021). Professional learning communities (PLCs) as learning environments for teachers: An in-depth examination of the development of seven PLCs and influencing factors. *Learning, Culture and Social Interaction*, 31, Article 100566. <https://doi.org/10.1016/j.lcsi.2021.100566>.
- Lantz-Andersson, A., Lundin, M., & Selwyn, N. (2018). Twenty years of online teacher communities: A systematic review of formally-organized and informally-developed professional learning groups. *Teaching and Teacher Education*, 75, 302-315. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2018.07.008>.
- Little, J. W. (1990). The persistence of privacy: Autonomy and initiative in teachers' professional relations. *Teachers College Record*, 91(4), 509-536. <https://doi.org/10.1177/016146819009100403>.
- Sriklaub, K., & Ruenstrakul, A. (2022). Teachers' experiences in a professional learning community: Insights on policy delivery and characteristics of the PLC in schools. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 43(2), 303-310. <https://doi.org/10.34044/j.kjss.2022.43.2.06>.
- Trust, T., Krutka, S. C., & Carpenter, J. P. (2016). From professional development to professional learning: Teachers' perspectives on professional learning networks. *Computers & Education*, 102, 15-34. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2016.08.009>.